

<sida 1 >

Afskrift af Wisit[ator] L. L. L. till konglig Majt. ställde på befallning afgifv[n]a för[-]klaring till bemötande af Biskop Juels i Tromsøe till Kyrkodepartementet i Norrige ingifne besvär angående Wisit[ator] Laestadius samt åtskillige med dess Embetsförrättningar enligt Biskop Juels påstående gemenskap egande förhållanden.

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Då Eders Kongl majt behagat i Nåder infordra förklaring öfver de klagomål som af Wederbörande Embetsmyndigheter i Finnmarkens Amt blifvit anförde öfver min verksamhet i egenskap af prästman i den Svenska Lappmarken, hvilken verksamhet förmenas hafva haft en skadelig inflytelse på Allmogens sinnesstämning uti det Nordliga Norrige, så vågar jag i djupaste underdånighet hemställa till Eders Kongl. Majts högst upplysta bepröfning, huruvida sådane på måfå emot mig riktade misstankar och ohemula tillvitelser må ega något sken af sannolikhet, enär intet enda factum kunnat anföras, som skulle hafwa gifvit de klagande anledning att misstänka mig för någon slags medelbar eller omedelbar delaktighet uti oroligheterne i Koutokeino och finnmarken. Ty att jag nu må lemna oanmärkt att hvad som derom blifvit af illasinnade personer insändt i tidningarne vågar jag först till besvarande upptaga det hufvudsakligaste af Biskop Juels skrifvelse till kirke departementet, hvarpå den Norrske Regeringens oförmonliga omdöme om min person tyckes vara grundadt. Uti inledningen till denna klagoskrift

<sida 2 >

anser Herr Biskopen sig vara öfvertygad derom, att jag utöfvar ett starkt och skadligt inflytande på finnarne i Koutokeino. Denna förutsättning är alldeles ogrundad Jag hafver alldrig kunnat hafwa något större inflytande på Lapparne i Koutokeino än på Lapparne i Karesuando, och hvad angår de personer som deltagit uti oroligheterne i Koutokeino, så äro de för mig aldeles obekante personer. Dessutom hafver jag sedan martii månad 1849 icke haft någon beröring med Koutokeino Lappar, Om jag undantager de tillfällen då Wisitation blifvit hållen i Karesuando 1850 och 1852. Jag hafver icke heller haft någon kunskap om Koutokeino Lapparnes villfarelser, förr än jag erhöll Herr Biskop Juels skrifvelse derom. Herr Biskopen anförer uti sin skrifvelse till Kirkedepartementet, att mina bemödanden för nykterhetens befrämjande bland Lappmanna Allmogen skulle hafva ländt mig till förtjenst, derest icke [ordet "icke" torde inte höra hit utan längre fram i meningen] nykterhets ifwern skulle hafva tagit en roligare [=lugnare] riktning och sålunda [här saknas sannolikt ordet: icke] urartat till svärmeri. Wissertligen hafver mitt bemödande i början gått ut på Nykterhetens befrämjande, men nykterhet ehuru nödvändig för detta lifvets bestånd hälsa och trefnad innebär icke allt hvad Menniskan behöfver för det kommande lifvet. Menniskans Religiösa behof och Moraliska bestämmelse tillfredställes och uppfylles icke dermed, att hon är nykter och ordentlig i sin utvertes vandel. Den fallna Menniskans

förnämsta behof är försoning med Gud på grund af Christi förtjenst och tillfylllestgörelse, enligt vår Religions antagna grundsattser, hvilka finnas antagna i våra Symboliska böcker. I enlighet med dessa af mig och må hända af Biskop Juel på Tromsöen besvurne Läro[ca 6 oläsliga bokstäver] har jag i egenskap af präst och Religions Lärare varit nödsakad att först predika Lagen till väckelse ur syndasömnen och sedan Evangelium till tröst för ångerfulla och botfärdiga syndare. Jag har således varit nödsakad bestraffa icke allenast den förderfliga fylleri lasten, utan äfven andra laster och brott som strida emot Guds lag. Jag har försökt att lifva den slumrande Religions känslan ibland mina åhörare för att

<sida 3>

derigenom hos dem väcka först en rätt syndakännedom, eller ett klart medvetande af den fallna Menniskans djupa syndaförderf och sedan en alfvarlig och uppriktig ånger öfver begångna synder, och sluteligen en innerlig längtan efter nåd och syndernas förlåtelse. Jag hafver icke [h]eller underlåtit att visa mina åhörare till den Store Medlaren och frälsaren genom Evangeliepredikan, hvarigenom också många fått erfara verkan af Guds nåd på sine Hjertan, sedan de genom den Helige Andes nåderverk kommit till den lefvande Tron och sålunda i ordets egentliga mening blifvit delaktige af Christi förtjenst. Allt detta i öfverensstämmelse med den rena Evangeliska Lära och de Symboliska böckerna. Skulle nu en sådan lära anses för svärmeri, då hafver Biskopen på Tromsöes och alla Embets- och tjenste-män i finnmarkens Amt laga skäl att anklaga mig för en orosstiftare och folkets uppviglare, eller kan icke Biskoppen bevisa att mina nykterhets predikningar Tagit en falsk och skadelig riktning, då de tagit en religieuse riktning eller haft religionen till grund, så hade han bordt söka motiverna till villfarelserne i Koutokeino uti helt andra omständigheter som möjligtvis kunna uppdagas, om en opartisk granskare finge anställa undersökning härom. Under deductionen af sin berättelse till Kirkedepartementet, lemnar Herr Biskop Juel oafgjordt, huruvida det stått i min makt att hålla de religieuse rörelserne inom rimliga gränser, men påstår likväl att jag icke ledt dem i Guds ords ljus, att jag icke motarbetat villfarelserne och de falska lärdomar som straxt gjorde sig gällande. Denna falska förutsättning måste jag helt och hållet bestrida. Jag har redan förut nämnt att jag icke haft någon kunskap om villfarelserne i Koutokeino förän att Biskopen[s] skrifvelse härom kom mig till handa, i Martii månad 1852. Jag kunde således icke motverka den förrän jag fick kunskap derom. eller aldenstund Herr Biskop Juel har underlåtit förklara för Kyrkodepartementet, hvaruti dessa villfarelser bestodo, så torde det

<sida 4>

vara nödigt att nämna, att jag efter emottagandet af Biskopens skrifvelse försökte att göra mig närmare underrättad om rätta beskaffenheten af dessa villfarelser. Under nogra [några] dagars vistelse i Karesuando i Mars 1852, träffade jag nogra [några] Koutokeino Lappar, som hörde till den förvillade secten. Jag försökte inlåta mig i samtal med dem, men

förvirringen i begreppet var så stor, att jag icke kunde tala ett förnuftigt ord med dem, deras hy var mörk och deras uppsyn; de hade en hvit fragda i Munnen och spottade ofta; som jag icke ansågs för renlärig, sedan dess jag vet icke genom hvilken anledning, afvikit från den troslära som några [några] år förut blifvit predikade i Karesuando, så hade desse nu mera intet förtroende för mig och kunde ej [h]eller begripa hvarifrån de fått sina fixa ideer i trosläran. Likväl har jag till följe af Karesuando Lappars berättelse gjort mig en sannolik föreställning om anledningen till förverringen i begreppet. Sedan Luthers postilla blifvit öfversatt på finska, hafva äfven några [några] exemplar deraf Kommit till [<Karesuando> överstrykt ord] Koutokeino; Ehuru Luther uti en viss mening låtit undfalla [?] sig yttranden som kunna missförstås, om man icke gifver akt på hela syftningen och tankegången i det lästa stycket, kan man dock icke göra Luther ansvarig för de villfarelser som i anledning af Luthers missförstådda ord på flere ställen uppkommit, hvarom Kyrkohistorien vittnar. Luther har på något ställe i ren andelig och Christelig mening yttrat: Jag är Christus [.] Dessa Luthers ord skulle vid första påseende låta förmälna [förmätna] och i högsta grad påfviska såsom varande yttryck af inneboende till hög grad stegrad egen rättfärdighet och andelig högfärd[,], men andemeningen af Luthers skrifter i allmänhet utvisar att Luther icke var uppblåst af andelig högfärd, ehuru hans fiender ville tillvita honom sådant, då han anföll till och med Krönta hufvuden med oförskräckt och i tidens förderfvade smak ohöfviskt skrifsätt; Emedlertid är det min fullkomliga öfvertygelse att dessa Luthers ord: Jag är Christus gifvit Lapparne i Koutokeino, anledning att i sin

<sida 5>

inbillning höja sig öfver allt menskligt, i det de aldeles missförstått Luthers mening. Sedan dessa Luthers ord fått insteg i deras hjertan, och blifvit dem en fix ide, fördes de af egenrättfärdigheten på tinnarne af [<templet> överstrykt ord] Egoismens tempel. De blefvo Gudar och rena andar, och således hvad själen eller anden beträffar alldeles syndfria. Till en sådan höjd kunde Koutokeino Lapparne icke komma i ett ögonblick, utan småningom[,], dit de steg för steg följde X-skam [Kristi skam] uti Hans förnedrings och upphöjelse tillstånd. Denna gradvisa förnedring och upphöjelse ansågo de sig hafva genomgått hvarigenom de kommit till fjärde [fjärde] graden af Christi upphöjelse: Sittande på Guds[,], faders högra hand, och sidsta graden eller sista acten af Christi upphöjelse återstod: Dädan igenkommande till att döma lefvande och döda. Att de vilda, redan af Naturen Stolta Koutokeino Lapparne, kunde genom en förvillelse i begreppet svinga sig till en sådan höjd af Gudomligt sjelfmedvetande, bör icke förefalla någon besynnerligt som känner huruledes påfven blifvit allsmäktig och Christi Ställföreträdare på jorden. Äfven stora tänkare som blifvit ansedda för världens ljus, hafva kommit nog nära samma höjd af Gudomligt sjelfmedvetande enär de våga påstå att Menskligheten är Christus / Hegel /. Den som påstår att Menniskoviljan är positive god / Petrelli / ty[c]ker åtminstone i moraliskt hänseende icke vara långt från sjelfmedvetande af sin Gudomliga Natur[.] Man vet

åtminstone att Reformatörerna hade en motsatt kunskap om Menniskans förderfvade Natur, enär de antogo att Menniskjan i sitt Oomvända tillstånd är positive ond. Den som påstår att Menniskans egenvilja icke är människans egen vilja, kan också genom en sofism bevisa att Menniskans väsendtliga vilja vill alltid det goda och förnuftiga och att Menniskan således genom den goda viljan är god. / Martensen / [.] Sådane mot vår Stats Religions grundsattser stridande omdömen om Menniskans vilja, anses emedlertid icke innebära några villfarelser emedan de föredragas vid undervisningsverken; eller när eller hvar har Herr Biskop Juel hört mig drifva en sådan lära som kunnat gifwa Koutokeinoboerne anledning att upphöja sig till helighet och syndfrihet[,] till sjelfförgudning. Wäl har Herr Biskopen under deductionen i sin berättelse förklarad att Willoandarna

<sida 6>

i Koutokeino åberopat mig såsom upphofsman till de åklagade villfarelserna, att jag skall hafva styrkt dem i den tron att de voro syndfria. Biskopen har således icke hört att mycket större lögnen än dessa, blifvit utspridda om mig. Han har sig icke kunnigt, att mången åberopat mig såsom upphofsman till grofva laster och brott, hvarom de närmast boende ingenting haft sig bekant. Mördarena i Koutokeino hade ju också efter mångas önskan kunna[t] angifva mig såsom upphofsman till mordet i Koutokeino; de hade utan tvekan och lika lätt som vissa insändare i Tidningarna kunnat åberopa sig mina somliga påpekningar och eggelser till anställande af mord och mordbrand, derest de icke under striden med de Sansade Läsarena funnit sig fördömde af mina predikningar; Men Herr Biskopen som icke förstår hvarken Lappska eller finska språket har först och främst blifvit förd bakom ljustet af sina berättare och sagesmän och för det andra har han icke kunnat göra någon åtskillnad emellan Willoandarne och de sansade Läsarena, hvilka äfvenledes åberopade mig såsom upphofsman till den religilösa rörelsen. Och emedan de sansade Läsarena som med [ett oläsligt ord] skäl att willoandarne åberopade min Auctoritet stodo i strid med de förvillade så hade de sednare beslutat utrota äfven dem som voro af Laestadii parti, och att fortsätta sina mördande ströftåg ända till Kengis; Huru kan nu denna uppgift stå tillsammans med Biskop Juels påstående att Lapparne i Koutokeino åberopade sig min Auctoritet med en enstämmighet som icke häntydde på enskildt [3 oläsliga bokstäver]försånd [förstånd?]. Det kan icke på annat sätt förstås än att båda partierne åberopade min Auctoritet ända till dess Willoandarna i Martii månad 1852 blefvo öfvertygade att jag icke gynnade deras villfarelse. Men att jag icke med ens [?] kunde dämpa dem, var naturligt då jag hade förlorat deras förtroende. Också woro de få som jag träffade i Karesuando på sådane blott be- - -dade med hufvudmännen två secter, hvilka aldeles icke hade infunnit sig; och hvad inflytande kunde jag då utöfva på dem hvilka dessutom voro aldeles obekante. Jag har ansett nödigt noga utforska och efterfråga första anledningen och upphofvet till den grufliga förvillelsen

<sida 7>

i begreppet som jag fann hos de vilsefarande Lapparna men jag har ännu icke kunnat få någon säker underrättelse om första upphosmannen till villfarelsen. Hvad som här ofvan blifvit i underdånighet antydt, är endast en förmodan att Luthers missförstådda ord Jag är Christus gifvit dem anledning till deras sjelfförgudning. Hvad jag sedermera hört berättas af trowärdiga personer, har icke blifvit af någon omnämndt i tidningarne, men det kan om det vid skeende undersökning bekräfta sig tjena till upplysning i ämnet. Stockfleth underrättad om de religiösa rörelserna i Koutokeino, beslöt att begifva sig dit för att taga närmare kännedom af förhållandena. men han kom incotnito[?] från Christiania, utan att gifva tillkänna sin ankomst. En morgon, så berättade min sagesman, stiger Stockfleth in hos en af de fastboende i Koutokeino, och hälsar Husbonden i huset, nästan yrvaken, känner igen Stockfleth men föreställer sig att djefvulen spökade i Stockfleths gestalt, ty Mannen visste icke annat än att Stockfleth vistades i Christiania. Mannen börjar alltså att välsigna liksom i afsikt att afvända från sig detta spökande. Stockfleth å sin sida trodde att Mannen öfvade signeri och som Stockfleth är af Naturen het, började han att banka på husbonden i huset. Här var alltså ett dubbelt missförstånd, men uppträdet verkade hos allmogen misstroende till Stockfleths person, emedan de icke kunde föreställa sig att en Andans Man skulle börja sitt omvändelseverk med hugg och slag. En annan gång hände det att en Köpman från Alten, Kom till Kyrkan under påstående Gudstjenst bärande hand kloffwar, fotblackar och Jernkedjor, hvilka han kastade i bänken midt för kyrkodörren, förmodligen i afsikt att injaga skrämsel ibland Lapparne; Men åsynen af dessa fångredskap verkade såsom electrisk stöt på församlingen då en man som händelsevis kommer i Kyrkan, gaf tillkänna att man ernade pröfva Stephani tro. Härigenom stegrades inbillningskraften till en hög grad af retlighet och Allmogen trodde allmänt att det var en tillställning af Stockfleth. Uti dessa mindre väl beräknade kraftåtgärder å presterskapets sida, skall den välmenande Menniskovännen, som med en opartisk blick vill Skoda in i människohjertat, under

<sida 8>

det han å ena sida måste beklaga den öfverhandtagande ljumheten i Chistendomen, jämte det öfverhandtagande sedeförderfvet, å andra sidan befara, att själafienden eller det Onda som alltid är öfverhängande i Menniskonaturen, Kan förderfva de goda rörelser som genom Religionens inverkan kunna uppväckas såsom förhållandet nu varit i Koutokeino — Uti dessa mindre väl beräknade kraftåtgärder må hända finna[s] en anledning till den förvirring i begreppet, som jag fann hos hessa villoandar, Att i en hast bibringa dessa förvillade ett sundare begrepp i Religions läran stod tyvärr icke i min förmåga[,] helst jag måste med stor möda bestrida själavåndan i egen församling. Det är en alldeles falsk förutsättning af Biskop Juel att jag utöfvar något stort inflytande på Allmogen i Koutokeino. Sedan jag afflyttade från Karesuvando till Kengis på 30 Mills afstånd från Koutokeino[,] borde Herr Biskopen hafva insett, att andra Krafter än mitt inflytande verkat den beklagliga förvillelsen i Koutokeino.

Det kan jag på mitt samvete försäkra, att vid min afflyttning från Karesuvando som skedde i Mars 1849, intet tecken till villfarelse förspordes i Koutokeino, så framt Herr Biskop Juel icke vill räkna all slags lifagtighet i Religion för villfarelse. Vis[s]erligen sträckte sig nykterhets ifvern äfven till Koutokeino genom beröringen med Karesuvando Lappar äfven som den delen af Koutokeino Lappar som gränsa till Karesuvando någon gång efter gammal plägsed besökte Karesuando Kyrka, men derifrån medförde de icke någon villfarelse; Att jag uti mina predikningar och hela mitt förhållande befodrade den religieusa rörelsen, är visserligen riktigt anmärkt uti 4de puncten af Biskop Juels klagoskrift. Men detta var min pligt såsom Lärare att befodra ett andeligt lif bland mina åhörare. Hvad Herr Biskopen anmärkt i 5 puncten om mina predikningar, att de innehålla terroristiska förkunnanden af lagen och den yttersta domen, det förnekas icke, Men lagens förkunnande och straffdomar från Sinai berg, voro ännu mera terroristiska och derföre kunde icke Israeli barn höra det terroristiska basuna ljudet; Att mina predikningar innehålla skoningslösa yttrande om präster och Embetsmän, medgifwes blott så vida som desse vilja tillegna sig de ställen utur den Heliga skrift som äro riktade mot prester och

<sida 9>

Embetsmän i allmänhet. Skulle väl Hr Biskopen vilja påstå, att alla präster och Embetsmän uppfylla sin pligt, och att ingen numera behöfver taga Guds ord till rättesnöre för sin vandel; Att mina predikningar innehålla Qaesa [främmande, otydligt ord] bilder, medgifwes äfven så till vida, att sådane Qaesa bilder finnas i Bibelen. Måne Biskopens mening vara, att en präst bör gå förbi lagens hotelser och Guds stränga rättfärdighet och den yttersta domen, att han bör med stillatigande gå förbi Johannes Döparens Qaesa liknelser om yxan och det ofruktsamma trädet, om de huggormars afföda, om Mannen som rensar sin loge, över agnarna som skola uppbrännas uti evinnerlig eld. Skulle Hr Biskopen önska att en prest bör med stillatigande gå förbi frälsarens liknelser om det vrånga och horiska släktet, om Capernaum som var upphöjdt till himmelen och skulle neder störtas till afgrunden, om det förtorkade fikonträdet, om rika mannen och Lazarus, om den Babyloniska skökan som rider på Leoparden, om den store Draken och den gamle ormen, som vill uppsluka svennbarnet, om paddorna och skorpionerna som omtalas i Uppenbarelseboken. Dessa och dylika liknelser som finnas upptecknade uti den heliga skrift, har jag visserligen brukat i mina predikningar, hellst som jag vetat att jag haft ett rådt och ohyffsadt folk att göra med. Dessa liknelser äro visserligen hållna uti en agiterande Anda, som går ut på att väcka Åhörarens lätt bevekliga Gemythen eller känslor. Men huruvida den slumrande Religions känslans väckande till lifaktighet må kallas för upphetsning till fanatism, såsom Hr Biskop Juel förmenar, derom kunna Omdömena vara olika. Hvad skulle väl våra berömda Nykterhets talares och predikanter förmodande hafva för verkan på hjertat, om deras föredrag icke ginge ut på att väcka känslorna till lifaktighet; Man kan på ett Auditorium hålla föreläsningar i Dogmatik och Moral men på en

predikostol skulle ett sådant föredrag icke vinna många Åhörare. Att Hr Biskop Juel under sitt bemödande att samla alla möjliga bevis till

<sida 10>

mitt förklenande, har han äfven behagat nämna att en af mina döttrar varit stadd på en missions resa till Lyngen. Det synes likväl att Hr Biskopen i detta fall varit illa underrättad, liksom han i många andra fall låtit inbilla sig allehanda orimligheter om mitt sätt att hålla uppörd med dem som förbrutit sig emot sjette budet. Min äldsta dotter har visserligen gjort en resa till Lyngen, men denna gången uti helt andra ärenden än den Hr Biskopen förmäler. Jag har också aldrig varit kallat till Hernösand för att emottaga varningar af Consistorium för det jag skall hafva nekat en piga som efter begånget lägermål underfått hemlig skrift, att blifva delaktig af Herrens Nattvard. Det ser ut som bevisen skulle vara sökta alldenstund saker och arter[?] sammanblandas och förväx[]as. Och detta bevisar blott att Herr Biskopen blifvit illa underrättad, Liksom han varit Lättrogen och låtit inbilla sig många [oläsligt ord] rörande min Embetsverksamhet och ställingen i Karesuando vid min flyttning till Kengis. Det förmäles näml i 6te Momentet att "Bevegelsen i Karesuando stillades för en del vid Laestadius forflyttelse till Kengis. - - - nb. här förekommer en oläslig mening.- - - [anmärkningen ovan inklusive strecken finns i Lindstedts original]

- - - Här vågar jag utbedja mig den Nåden att Eders Kongl Majt täcktes fästa uppmärksamhet vid det skefva uti Hr Biskopens bevisning, och det falska uti den conclusion som göres af den här Citerade praemissen. Då han antager att den religieusa [religiösa] rörelsen till en del stillades i Karesuando efter min förflyttning till Kengis, så hade han äfven bordt inse att min inflyttelse på LappAllmogen i Koutokeino hade bordt aftaga i samma mohn som jag aflägsnades från dess grannskap så vida bevægelsens skillnader i Karesuando sättes i omedelbart sammanhang med mitt aflägsnande derifrån; [ett okänt tecken] det skälet göres nu den falska Conclusion att mitt inflyttande på Allmogen i Koutokeino blef större ju längre jag aflägsnades derifrån. Det falska i deductionen består synbarligen deruti, att mitt

<sida 11>

aflägsnande från orten, hade uti Karesuando den verkan att min inflyttelse på Allmogen blef mindre Men uti Koutokeino som låg ännu längre bort ifrån min verkningskrets, blef inflyttelsen större. I sjelfva verket är förhållandet med min förmenta inflyttelse på Allmogens sinnesstämning i Koutokeino sådant, att väckelsen i Koutokeino icke kunde urarta till svärmeri, medan jag var i grannskapet emedan den tillfälligtvis kunde erhålla en förnuftig ledning, men då jag var så långt från Orten aflägsnad, att hufvudmännen för den religieusa rörelsen icke kunde få någon upplysning af mig uti förefallande tvister och tvifvelsmål, så blef allmogen lemnad liksom på egen hand utan ledning, alldenstund presten i Koutokeino var [mot] de väckta mäktade hätsk, och den Nya Pastorn i

Karesuando icke kunde tillvinna sig de väcktas förtroende. Och så vida den religieuse rörelsen hade sin början uti absolut nykterhet, så var dett det första villkor som fordrades af Läraren, för vinnande af Allmogens förtroende, att han skulle vara absolut nykter. Men ingendera af de näm[n]de presterna kunde gå in på detta villkor, eller uti denna början till ett bättre, rätta sig efter Allmogens önskan. Jag föreställde mig att ingen förnuftig kan gilla ett sådant uppförande, att då Allmogen vill blifva nykter, vill presten vidhålla sin syndiga vana att njuta spirituosa. Huru kan han bestraffa denna last, när han sjelf är bunden af sin egen förderfvade smak. Det var i anledning deraf som jag i mitt svar på Biskop Juels bref ville fästa hans uppmärksamhet på presterskapets försumlighet att med rätt nit och al[.]fvar bestrida religions undervisningen, det är neml allmänt bekant, att Lapp Allmogen i Koutokeino blifvit lemnad utan religions undervisning. Sedan de äldre Noanska [borde väl stå: Norrska] Missionairerne fallit undan. Dessa bemödade sig att meddela Lapparne undervisning på deras eget språk, de besökte Lapparne uti deras hemvist, de voro icke älskare af Commodite och spirituosa såsom sednare tiders präster i Lapp-

<sida 12>

och finn-marken visat sig wara; de visade nit för saken; de kände sin pligt såsom Christne, att omvända hedningarne till Christum, Men detta nit slocknade al[.]deles med de äldre Missionairernes död. Sedan de äldre upplagorna af de på Lappska tryckta Christendoms böckerna, gått ut, började man meddela Christendoms undervisningen på norrska, hvilket var för Lapparne obegripligt. Presten vistades några Månader i Koutokeino, och predikan skedde genom tolk. Detta förhållande har egt rum, ända till dess Pastor Stockfleth förskaffade dem Lappska böcker; Likväl voro de prester, som under den först nämnda korta tiden besökte Koutokeino aldeles okunnige i Språket när man undantager den korta mellantiden då pastor Stockfleth besökte dem; Genom denna försumlighet hade Allmogen i Koutokeino blifvit i bokstaflig mening lemnad i andeligt mörker och okunnighet om Christendoms fordringar. När nu det andeliga behofvet väcktes bland Lapparne i Koutokeino, så blef deraf en Naturlig följd, att folkets behof af undervisning och upplysning blef ganska stort; Men de saknade underbyggnad i Christendoms kunskapen och presterna uppträdde med afvig sinnesstämning mot sina väckta åhörare. De besinnade icke, att Menniskor, uti hvilkas hjertan ett andeligt bekymmer blifvit väckt[.] se[r] på Läraren, såsom den der att på Embetets vägnar pligtig att undervisa, Lära och förmana, med varsamhet och andeligt saktmod rätta det felaktiga, i begreppet; nedstämna öfverspänningen i Känsloerna, varligen kringgå retligheten i sinnena och framför allt, ställa sig så till sina väckta åhörare, att han kan vinna deras förtroende, och sålunda ställa sig i spetsen för den andeliga rörelsen. Allestädes hvarest så kallade Läsare och Pietister uppenbarat sig, har erfarenheten visat, att det mesta kommit [<derpå> överstrykt ord] an på Lärarena[.] har Läraren varit nedlåtande[.] mild[.] saktmodig,

fördragsam, så har det merendels lyckats honom att vinna förtroendet hos sina väckta åhörare, och

<sida 13>

detta har varit hufvudorsaken, när de väckta fått den öfvertygelsen att Läraren sjelf hafver alfvar med sin Christendom, så hafva de med förtroende till Lärarens bättre insigt i andeliga ting emottagit rättelsen. har Läraren deremot visat ofördragsamhet, har han bemött de väckte med stolthet och förakt, så har han genast förlorat förtroendet. Hvad Hr Biskopen Juel för öfrigt yttrar i tredje [?] puncten om mitt beteende vid Wisitationen i Karesuando nödgas jag bestrida såsom varande fullt af lögnaktiga uppgifter, hvilka Hr Biskopen begärligt uppfattat för att inbilla sig sjelf och andra att jag för egen vinning har begagnat mig af folkets lättrogenhet. Hvarken har jag sammankallat någon Allmoge för att uppbära den af Biskopen uppgifvna 12 skillingen, icke eller har jag nekat någon Piga Nattvarden sedan hon undergått hemlig skrift, utan förhållandet är sådant att jag varit Lärare uti Karesuando i 23 år, att Allmogen af gammal kärlek till sin fordne Lärare samlade sig i Prästgården efter Gudstjenstens slut, för att öfvervara förhör med sista årets Nattvardsugdum, att bland den samlande Allmogen fanns en och annan som erkände sina förbrytelser emot det sjette budet, och emot andra bud, att jag för att motarbeta en fördom som börjat innäsla sig bland de väckte, att man genom en falsk syndabekännelse kan förtjena något och för att pröfva deras uppriktighet i afseende på uppgifterna återlemnade genast den erbjudna 12 skillingen åt hvar och en som hade aflaggt en falsk syndabekännelse, hvaremot de uppriktigas erbudna gåfva mottogs för deras skull som genom den falska syndabekännelsen trodde sig förtjena något. Det egenteliga ändamålet med denna handling var, att bringa dem till uppriktighet i afseende på uppgifterne, och sedan detta ändamål blifvit vunnet, har jag återlemnat till hvar och en den erbjudne gåfvan; En annan fråga är det huruvida denna method att pröfva Menniskornes uppriktighet må vara klandervärd eller icke, Mina fiender hafva temmeligen oförsynt påbördat mig den beskyllning att jag

<sida 14>

hyllar Jesuitiska grundsatser; Jag måste erkänna, att jag icke känner Jesuiternas grundsatser, men att åtskillit af det gamla påfvedömet hänger fast uti Lutherska Kyrkans knutar, måste jag uppriktigt tillstå. Den gamla seden att den som förbrutit sig emot sjette budet skall erlægga 2 daler silfvermynt till kyrkan, tyckes i många fall vara en lemning från påfvedömet; Alldenstund många af 6 buds brytare, ära så fattige att de icke ega 2 daler silfvermynt; Ändamålet med denna plikt, tyckes likväl hafva varit en påminnelse för den brottslige, att inte förakta och öfverträda 10 Guds bud; Alltså skulle ändamålet i dett fall helga medlet. Såsom hufvudändamålet med Hr Biskop Juels här besvarade Klagoskrifter tyckes vara att göra mig misstänkt såsom den, der uppväcker och underhåller den oroliga sinnesstämningen i Norriges Nordliga tracter och särdeles bland Lapparne i Koutokeino, så vågar jag nu till besvarande

upptaga det uti Ellofte [elfte] puncten af Klagoskriften anförda slutpåståendet som är af följande ordalydelse: "De [ett oläsligt ord] af en del fjällfinnar i Koutokeino föröfvade missgärningar, äro visst nog gen[stand?] för Laestadius miss[be----gelse] och beklagelse men skulle det vara tillfället att han bidragit att väcka och nära den fanatiska stämning bland finnarne, så kan han icke fritagas från Moraliskt ansvar," Wid besvarande af denna punct vågar jag i underdånighet utbedja mig Eder Kongl Majts Nådiga uppmärksamhet å den fallska praemissen eller förutsättningen i Hr Biskops deduction, bestående deruti att jag skall hafva befrämjat villfarelsen i Koutokeino; Uppå hvilken förutsättning han grundar sitt slutpåstående att jag icke kan frikännas från det Moraliska ansvaret för det begångna mordet i Koutokeino. Men då jag vågar hoppas att Eders Kongl Majt tackes i Nåder taga i öfvervägande de här anförde grunder och skäl, hvarföre jag icke kan taga på mitt samvete att jag befrämjat villfarelserna i Koutokeino, så kan jag icke eller taga på mitt samvete det moraliska ansvaret för det skedda mordet i Koutokeino i den mening som Hr Biskop Juel åsyftar [,] ty hans hemliga mening synes vara att jag bör vidkännas skyldig till det Moraliska ansvaret i den Allmänna Opinionen, hvilket innebär ett Moraliskt dödande och

<sida 15>

ett juridiskt ansvar så till vida, att jag i egenskap af Religions lärare borde försättas i overksamhet, att detta tyckes vara meningen med Biskop Juels påstående synes af den sidsta puncten af hans klagoskrift, hvarest han yttrar sin önskan att jag i egenskap af präst och med fästadt afseende på den lära jag drifver och uti hela mitt författande och verksamhet förklarar, bör ställas under uppsikt, att jag bör ställas under mina förmäns uppsigt, en sådan uppsigt vill jag visst icke undandraga mig, ifall det skulle befinnas att jag hemligen underblåser den oroliga sinnesstämningen i det Nordliga Norrige eller att jag drifver en falsk lära eller att jag gynnar villfarelser, eller att jag är några till förargelse uti mitt lefverne. Att min lära [,] mitt lefverne, min tro och mitt hopp och hela min verksamhet i egenskap af präst och själasörjare, måtte underkastas en noggrann pröfning, det undandraget jag mig icke, ty jag hafver intet lönliga talat. Hvad öfrigt det Moraliska ansvaret angår, så har jag icke undandragit mig det deraf, som den allsvåldige Guden behagat pålägga mig. Jag har fått erfara ett svårt Moraliskt lidande, i anledning af mordet i Koutokeino, icke så mycket derföre att mina fiender, i anledning af det andeliga hat som de hysa för min pers[on] hafva fått deraf anledning att smäda mig i tidningarna under den förhoppning att jag borde anses såsom medbrottsling i mordet, utan fastmera derföre att denna beklagansvärda händelse gaf Christendomens fiender vapen i händerne att nedsätta värdet af den andeliga väckelsen som hade spridt sig bland Lapparne och finnarne. Jag skattar mig dock lycklig då jag i anledning af den i Nåder infordrade förklaringen har fått tillfälle att inför Konunga tronen nedlägga uttrycket af mina och mina Åhörares önskningar för Eders Kongl Majts timliga och Eviga lycksalighet. Då en del af mina Åhörare äro tidtals men i synnerhet i kyrkan och vid Nattvards bordet försatte i den höga sinnes[-

]stämning att känna en försmak af den himmelska glädjen, så hafva de ofta yttrat den önskan, att äfven Eders Kongl Majt och alla Konungahusets Medlemmar måtte försättas genom Guds Nåd i samma lycksaliga sinnesstämning och förvissning om den Eviga lycksaligheten, väl vetande att den jordiska lyckan är blandad

<sida 16>

med sorger och bekymmer som förbittra lifvet. För öfrigt kan det Moraliska ansvaret genom brist på consequence i deductionen utsträckas till öfverbevisning. Om man utgår från den falska förutsättningen, att hvar och en som i god mening, börjar ett godt verk, bör också ansvara för följderna deraf, om det goda verket genom främmande inverkan urartar till ett ondt; Genom en sådan förutsättning kan man snart bevisa, att Luther bör vara ansvarig för wederdöparenas excesser, hvilken bevisning [---]est hans fiender icke undeläto att använda emot honom, eller kan äfven genom samma praemiss bevisa att frälsaren måste vara skulden till Judas Ischariots sjelfmord; ty frälsaren var allsmäktig och hade makt öfver Menniskors själar. Man kan sluteligen genom samma praemiss bewisa, att Skaparen är ansvarig för Menniskans själ, om den urartar till en ond ande. Men en sådan praemiss hvarigenom en falsk öfverbevisning tillvägbringas hoppas jag icke blifva antagen Sedan jag nu i djupaste underdånighet förklarar mig öfver innehållet af Biskop Juels skrifvelse, hvarpå den Kongl Norrske Regerings Departement för kyrko och undervisningsväsende grundat sitt omdöme, vågar jag i lika underdånighet förklara mig öfver några mig angående meddelanden af sognepresten i Skjervö, hvarest nya oroligheter befaras af Lapparne. jag känner icke huruvida desse oroligheter må stå i något sammanhang med villfarelserne i Koutokeino; Men då i desse relationer ingen skillnad göres emellan de sansade och förvillade Läsarena, anser jag mig böra uttala min öfvertygelse, att de sansade Läsarena ingalunda hysa en sådan Opinion om regeringen, som af Relationernes författare uttalas, neml[.] att regeringen icke skulle hafva makt att qväsa de vildsinte våldsverkarnes ofog; tvärtom och det är min öfvertygelse att de sansade Läsarena måste begära skydd och hjälp av Landets öfverhet om de vildsindte skulle hafva något ondt i sinnet; Likaledes är ock min öfvertygelse att uti dessa Relationer kan ligga någon öfverdrift, hvad Läsarena i Alten beträffar, emedan inbillnings kraften å båda sidor eger fritt spelrum.

<sida 17>

Så har man till ex uti Norrbottens Posten sett enn artikel införd, hvarest insändaren uppmanar de handlande, att med[-]taga försv[vars]vapen till Kengis Marknad, under förutsättning att om Läsare äro af samma säd[?] och korn, som mördarena i Koutokeino, och likväl finnas det ingen Läsare i Kengis församling som icke ryser för de vildsinte i Koutokeino, då till ex. Relationens författare uppgifver, att Läsarena i Alten intet akte det för synd att resa till omvändelse, så måste den förste berättaren hafva tagit inbillningen till hjälp och resencenten trodde det. För öfrigt måste jag anmärka att om någon af det exalterade partiet yttrar ett ord som

pluraliteten af andra Läsare icke kan gilla, så antages det likväl vara alla Läsares vilja; Lika orimlig synes den uppgiften vara, att fyra finnar från Elwebacken reste till Kengis för att efter deras egen utsaga, uppläras hos Laestadius till Kringvandrande predikanter, men andra ville veta att afsigten med resan skall vara, att samla styrka till de arresterades befrielse; Sådane uppgifter äro utan tvifvel tagna ur luften. Någon som varit uppretad på Läsare har tagit inbillningen till hjälp och sålunda har sagan kommit i gång. De omnämnde personerna hafva icke kommit till Kengis hvarken för att samla folk, eller för att uppläras till Kringvandrande predikanter, utan var afsigten med resan att få sina egna tvifvel lösta, att få någon insikt i Guds ord som förklaras i här varande Missions Scholor. den frågan huruledes från och till med de Christne i Alten, har säkerligen icke afseende på [-----]terne utan på andre Läsare. En uppgift af fogden Hauge och Byfogden Saxlund, att fanatismen herrskar öfver allt på Muonio och Torneå Elfvar men förnämligast i Karesuando församling tyckes stå i strid med Biskop Juels förenämnda uppgift att rörelsen stillat sig i Karesuando efter min förflyttning till Kengis och bevisar för öfrigt dessa herrars uppgifter, att de icke gjort någon skillnad emellan sansade Läsare och Mördarena uti Koutokeino; En annan uppgift af samma resencenten, att Lärdomen fortplantas och uppfriskas vid [med?] kringreisende predikanter, den skulle få sine rejseomkostnader godtgjorde af en ved frivillige bidrag underhållen kasse [kassa], under den

<sidan 18>

svenske prost Laestadii bestyrelse, har afseende på de Mission Scholor, [<har afseende på Mission Scholor> [upprepnin](#)] vid hvilka 18 st Lappbarn med Edert Kongl Majts Nådiga tillstånd underhållas och läras. Resencenterna Hauge och Saxlund hade lätteligen kunnat få upplysning härom derest de icke varit intagne af fördomar emot allt hvar Religions undervisning heter; Widare heter det uti fogden Huges och Byfogden Saxlunds Relation "denne Mand /Laestadius/ nævnes overalt i sine [[ett oläsligt ord](#)] som bevægelsens uphavsmand og berfordrer" Det är visserligen sant att jag efter min ringa förmåga befordrat icke fanatismen och villfarelsen i Koutokeino, utan den rena Evangeliska Lärnan sådan den finnes i våra Symboliska böcker[.] Jag har velat göra den rena Evangeliska Lärnan till en sanning i hjertat, icke blott på läpparna, men Resencenterna Hauge och Saxlund hafva troligen icke tagit Kännedom af en enda bokstaf i vår troslära, Mycket mindre hafva de såsom [[ett oläsligt ord](#)] i finska språket okunniga kunnat pröfva huruvida min trosbekännelse och de sansade Läsarens öfverensstämma med den antagne Stats Religionens grundsattser, eller icke. Resencenternas skefva framställning om förhållandet i Alcula på Ryska sidan skulle också tarfva en liten förklaring om icke min förklaring redan blifvit allt för vidlyftig och tröttande. Resencenterna Hauge och Saxlund tyckes hafva hyst allt för höga tankar om sin egen ofelbarhet i bedömandet af de adeliga tingen. Öfverhufvud taget förekommer uti desse relationer en förunderlig sammanblandning af saker, Orter och personer och lätthet att af enstaka facta göra allmänna slutsatser, som visar att en uppjagad inbillning varit

med i spelet. För mig är det nu aldeles omöjligt att afgöra huruvida Koutokeino Lapparnes villfarelse kan hafva spridt sig till Skjarwö och [oläsligt ortnamn], hvad jag bestämd wet är, att i Karesuando, Jukkasjärwi och Pajala icke existerar någon annan villfarelse än den som Krögare och drinkare medföra. Hvad deremot Läsarens sattser angår, så hafva dessa allt för sparsamt blifvit framställne af Biskop Juel och sognepresten [ett oläsligt ord] troligen derföre, att om man undantager villfarelserne i Koutokeino, de sansade Läsarens sattser icke innehålla annat än hvad som finnes i våra Christeliga Läroböcker; Men tillämpningen af den Evangeliska lärans sanning på personen, derom gäller egentligen

<sida 19>

striden. då uti våra Christeliga Läroböcker talas om ånger[,] bättring, ny födelse m.m. så yrka Läsarena att Menniskan bör känna och erfara sådant och icke blott tro, att sådane saker omats i Catechesen. Den förnämsta striden gäller brännvinet.

Rätteligen afskrifvit från Wis. L. L. Læstadius eget handskrifne Original
Concept intygar

Ingemar Lindstedt